

Pakiet obywatelski

do ustaw o Sądzie Najwyższym i o Krajowej Radzie Sądownictwa

Z myślą o zwiększeniu zaufania do działalności Sądu Najwyższego oraz Krajowej Rady Sądownictwa postulujemy wprowadzenie w ustawach regulujących działanie tych organów następujące rozwiązania:

- 1. Publiczne przesłuchania kandydatów na sędziego Sądu Najwyższego.**
- 2. Losowy dobór składów orzekających w sprawach rozpatrywanych przez Sąd Najwyższy.**
- 3. Publiczne przesłuchania kandydatów na członków Krajowej Rady Sądownictwa.**
- 4. Włączenie lokalnych komisji w procedurę wyboru sędziów sądów powszechnych.**

1. Publiczne przesłuchania kandydatów na sędziego Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy jest kontrolerem prawidłowości wyborów oraz orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych. Powinien cieszyć się zaufaniem do swojej bezstronności i niezależności od polityków. Służy temu stopniowy wybór sędziów. Dzięki niemu poszczególne stronnictwa polityczne nie mogą uzyskać natychmiastowego wpływu na cały skład sądu. Wybór sędziów powinien odbywać się jednak tak, aby powoływane do Sądu Najwyższego osoby nie były anonimowe dla opinii publicznej i mogły cieszyć się powszechnym zaufaniem. Drogą do takiego stanu rzeczy jest możliwość weryfikacji kompetencji i niezawisłości kandydata na sędziego w toku publicznego przesłuchania kandydata wskazanego przez Krajową Radę Sądownictwa. Postulujemy wprowadzenie obowiązku takiego przesłuchania przez komisję złożoną z przedstawiciela Prezydenta, przedstawicieli wszystkich klubów poselskich oraz przedstawicieli samorządów prawniczych: adwokatów, radców prawnych i notariuszy.

2. Losowy dobór składów orzekających w sprawach rozpatrywanych przez Sąd Najwyższy.

Jednym ze sposobów, w jaki można wpływać na orzeczenia sądów, jest intencjonalny dobór składu do konkretnej sprawy. Dyskrecjonalna władza prezesów izb Sądu Najwyższego nad przydziałem spraw sędziom może służyć zarówno dobrem celom (jak uwzględnienie specjalizacji sędziów w przydziale spraw), jak i złym (np. wpływowi na kierunek orzecznictwa przez wyznaczanie sędziów ze względu na

adres biura: ul. Moniuszki 5/8, 87-100 Toruń
kontakt: tel. 608-084-086, fax. (56) 696-50-52
e-mail: b.pilitowski@courtwatch.pl
www: courtwatch.pl

ich poglądy). Dyskrecjonalna władza w tym zakresie stwarza przestrzeń dla korupcji. W sytuacji, gdy Prezesów Izby wybiera przedstawiciel władzy wykonawczej, a zaufanie do bezstronności sądu jest nadważone, uważamy za właściwe wprowadzenie obiektywnej metody przydziału spraw. Metodą taką jest dobór losowy składu spośród wszystkich sędziów izby. Można rozważyć umożliwienie sędziom przekazania wylosowanej sprawy innemu sędziemu za obopólną zgodą. Ma to służyć optymalizacji przydziału spraw bez koncentrowania władzy nad tym procesem w rękach jednego sędziego.

3. Publiczne przesłuchania kandydatów na członków Krajowej Rady Sądownictwa.

Krajowa Rada Sądownictwa jako organ mający decydujący wpływ na wybór osób sprawujących władzę sądowniczą w Polsce, powinna cieszyć się powszechnym zaufaniem co do swojej bezstronności. Osoby decydujące o składzie Rady powinny kierować się przy wyborze jej członków takimi kryteriami jak kompetencje i niezawisłość kandydatów. Aby wybór nie był odzwierciedleniem partykularnych interesów posiadaczy czynnego prawa wyborczego, postulujemy stworzenie mechanizmu kontroli społecznej procesu wyboru jakim byłoby obowiązkowe wysłuchanie publiczne kandydatów przed komisją składającą się z prezydium Sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz przedstawicieli samorządów zawodów prawniczych: adwokatów, radców prawnych i notariuszy.

4. Włączenie lokalnych komisji w procedurę wyboru sędziów sądów powszechnych.

Obecnie wpływ na to, kto zostanie przedstawiony Prezydentowi RP do powołania na stanowisko sędziowskie, mają wyłącznie gremia składające się z, lub zdominowane przez, sędziów. Aby zwiększyć zaufanie do trzeciej władzy należy uwzględnić przy wyborze sędziów zdanie innych środowisk i cechy kandydatów budujące zaufanie do ich bezstronności i kompetencji w oczach opinii publicznej. W związku z tym postulujemy, aby opinię o kandydatach wydawało nie jak do tej pory zgromadzenie sędziów lokalnego sądu, ale komisja złożona z przedstawicieli różnych lokalnych środowisk. Następnie Krajowa Rada Sądownictwa dokonywałaby wyboru kandydata wyłącznie spośród 3 osób, które uzyskały pozytywną opinię największej liczby członków komisji. W skład komisji mogłyby wchodzić zarówno osoby wyznaczone przez gremia profesjonalne, tj. lokalne samorządy prawnicze, jak i wybrani przy okazji wyborów samorządowych bezpartyjni elektorzy, którzy nie mogliby łączyć członkostwa w komisji ani z przynależnością do partii politycznej, ani ze sprawowaniem funkcji w organach innych władz publicznych.